

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

29.09.2016

לפני השופטים יהודית שבח, אב"ד, שאול שוחט, יונה אטדגי

מערערים

1. ג' ש'
2. א' מ' ש'
3. ד' ב' (המנוחה)
ע"י עו"ד רויטל אבידן

נגד

ע' ב'
ע"י עו"ד זיו בייטל

משיב

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17

השופט ש. שוחט:

ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה במחוז תל אביב (כב' הש' שפרה גליק בתמ"ש 57834-05-13), מיום 3.5.2015, בו נדחתה תביעתם של המערערים להצהיר על זכויות אמם המנוחה (להלן: "המנוחה") בשני נכסי מקרקעין שנרכשו במהלך חיי הנישואין של המנוחה עם המשיב ובכספי מכר של נכס נוסף שאף הוא נרכש במהלך חיי נישואיהם.

העובדות הצריכות לעניין

1. המנוחה והמשיב נישאו ביום 23.11.1995.
2. טרם נישואיהם חתמו השניים על הסכם ממון בפני נוטריון.
3. בהסכם הממון נקבעו מספר הוראות שמפאת חשיבותן לענייננו אביא אותן כלשונן:
"8. כל נכס ו/או זכות ו/או כספים שהיה לאחד מהצדדים לפני חתימת הסכם זה, ישאר כנכס או זכות כספים של מי שהיה בעל הנכס או הזכות, או הכספים בבעלות משותפת של שני הצדדים.

9. למניעת ספק, מצהירים הצדדים כדלקמן:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

- 1 כי הדירות ברחוב, הדירה ברחוב ודירת נופש במלון, שלושת דירות אלו
2 תשארנה בבעלותו של האיש באופן בלעדי.
- 3 האישה מצהירה כי אין לה ולא תהיה בעתיד תביעה או טענה כלשהיא לגבי הדירות.
- 4 10. הצדדים מצהירים כי כל נכס או זכות שיירכש בעתיד יהיה בבעלות משותפת של
5 שני הצדדים, אבל אם הצדדים יקנו דירה עד שני חדרים אזי הדירה תהיה בבעלות
6 בלעדית של האשה.
- 7 11. (במקור חסר סעיף 11 - ש' ש')
- 8 12. כל נכס, זכות או כספים שיתקבלו בירושה או במתנה יהיו שייכים אך ורק לצד שירש
9 או קבל במתנה.
- 10
- 11 16. במקרה של גירושין, יחולו ההוראות הבאות:
- 12 א. כל צד יהיה רשאי לקחת עימו את המטלטלין זכות או כספים שהיו לו לפני חתימת
13 ההסכם וכל הנכס, זכות או כספים שקיבל בירושה או במתנה. זכות או נכס שרכש במהלך
14 הנישואין.
- 15 ב. חובות ישולמו ע"י שני הצדדים בחלקים שווים".
- 16
- 17 4. במהלך חיי הנישואין נרכשו 3 דירות: דירה בחו"ל בשנת 2000; דירה בעיר א' בשנת 2009
18 ודירה בעיר במרכז הארץ ברח' פ' בשנת 2011 (להלן ובהתאמה: "הדירה בחו"ל"; "הדירה בעיר א";
19 "הדירה ברחוב פ").
20 הדירה בחו"ל נמכרה בשנת 2004.
- 21
- 22 התביעה וטענות הצדדים בתמצית
- 23 5. המערערים, ילדיה של המנוחה מנישואין ראשונים (האם הלכה לעולמה ביום 8.2.2012), עתרו
24 בתביעתם להצהיר על זכויותיה של אמם המנוחה: מחצית מכספי המכר שהתקבלו ממכירת הדירה בחו"ל;
25 מלוא הזכויות בדירה בעיר א'; מחצית הזכויות בדירה ברח' פ'.
- 26

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

6. א. את עתירתם ביססו המערערים על הוראותיו של הסכם הממון ובפרט על הוראת סעיף 10 שבו המכוון, לטעמם, להענקת זכויות שוות למנוחה ולמשיב "בכל נכס או זכות שיירכש בעתיד" ולהענקת מלוא הזכויות בנכס שיירכש ויהיה "דירה עד שני חדרים" – יהא מקור המימון של הנכס או הזכות אשר יהא.

ב. המשיב, מנגד, טען לדחיית תביעתם של המערערים תוך מתן פרשנות אחרת להוראות הסכם ממון ולסעיף 10 שבו. לגישתו, הסכם הממון מכוון להענקת זכויות שוות ו/או מלאות, כאמור, "בכל נכס או זכות שיירכשו בעתיד" אם אותו נכס או אותה זכות נרכשו במשותף ובהשקעה כספית גם של המשיבה מכספים שלה או מכספים משותפים שנצברו במהלך החיים המשותפים. משהנכסים הנ"ל נרכשו מכספים ומרכוש שהיו למשיב טרם נישואיו למנוחה ומהווים "תחליף" לאלה, אין למנוחה כל חלק ונחלה בהם.

פסק דינו של בית משפט קמא

7. בית משפט קמא דחה את טענתו המקדמית של המשיב בדבר ויתור שיש לייחס למנוחה על זכות התביעה שלה וקבע, כי המערערים, כיורשיה רשאים "לבוא בנעליה ולתבוע את זכותה תחתיה"; אף הכיר בתוקפו של הסכם הממון שנחתם טרם הנישואין לפני נטריון בהתאם לסעיף 2 (ג1) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973 (להלן: "החוק"; "חוק יחסי ממון" לפי העניין).

עם זאת, דחה בית משפט קמא את טענת המערערים בדבר זכויות שיש למנוחה בשתי הדירות ובכספי המכר משבא לידי מסקנה, לאחר שמיעת ראיות וניתוח הוראות הסכם הממון, כי אלה הינם תחליף של נכסים וכספים שהיו למשיב מלפני נישואיו למנוחה. וכך כלשון בית המשפט:

"בחינת התשתית הראייתית שהונחה בפניי מצביעה על כך שהדירות שנרכשו במהלך הנישואין מקורן בכספים ונכסים שהיו שייכים לנתבע עוד טרם נישואיו למנוחה, ומכאן אפוא שהמנוחה לא שותפה בהן כיוון שאין לומר לגבי נכסים כאלה שנרכשו במאמץ משותף, אלא הנכסים הינם 'תחלוף' לנכסים שהיו של הנתבע קודם נישואיו למנוחה" (סעיף 50 לפסק הדין).

המערערים לא השלימו עם פסק הדין ומכאן הערעור שלפנינו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

דיון והכרעה

- 1
2
3 8. חוק יחסי ממון קובע כי כלל הנכסים שיש לבני זוג הכפופים אליו, נכון 'למועד הקובע', הינם בני
4 איזון וממעט מתוכם 'נכסים חיצוניים' (סעיף 5 (א) + (ב) לחוק זה). עוד קובע החוק, כי בני זוג רשאים
5 לעשות הסכם ממון (הסכם המסדיר את יחסי הממון שביניהם, סעיף 1 לחוק) אך ככל שלא עשו הסכם
6 כזה או עשו הסכם שהוראותיו אך תואמות את הוראות החוק ואינן קובעות אחרת "ראום כמסכימים
7 להסדר איזון המשאבים לפי פרק זה, ויראו הסדר זה כמוסכם בהסכם ממון בעל תוקף שנתמלאו בו
8 הוראות סעיף 2".
9
10 מכאן, נצא ונלמד, שיש טעם בעריכת הסכם ממון אם ההסכם מבקש לשנות מהוראות החוק ואין כל טעם
11 בעריכת הסכם שרק חוזר על הוראות החוק. ועוד נסיף ונלמד, שאם עשו בני זוג הסכם ממון חזקה עליהם
12 שביקשו לשנות מהוראותיו. על רקע האמור לעיל, יש לפנות ולפרש את הסכם הממון שנחתם בין המנוחה
13 למשיב.
14
15 9. סעיפים 8, 9 ו-12 להסכם הממון אינם משנים מאומה מהוראות החוק. סעיפים אלה – סעיף 8
16 בכלל וסעיף 9 תוך פירוט הנכסים – מחריגים מכלל נכסי בני הזוג את הנכסים החיצוניים. סעיפים אלה
17 אינה מוסיפים מאומה להוראת סעיף 5(א)(1) לחוק.
18
19 10. שונים הם פני הדברים בנוגע להוראת סעיף 10 להסכם. אליבא דב"כ המשיב "סעיף 10 מדבר
20 על נכסים שנרכשים במשותף ממשאבים משותפים, לא ממשאבים שנוצרים בתוך תקופת הקשר"
21 (עמ' 11 לפרוט' הערעור 22.9.16 ש' 14 – 18) משל הוסיף מילים אלה "במשותף וממשאבים
22 משותפים" אל תוך הסעיף. על כך נשיב לו – אם זו הכוונה לא היה כל צורך בכתיבתו של סעיף זה בהסכם
23 שהרי החוק אינו ממעט נכסים כאלה מגדר הנכסים בני האיזון. להיפך, הוראת ס' 5 (א) (1) הינו ביטוי
24 חקיקתי לעקרון 'המאמץ המשותף' ומכוונת לכך שכל מה שאינו נכס חיצוני הינו נכס בר איזון. מכאן, על
25 מנת לתת משמעות לסעיף האמור, בבחינת הבא לשנות מהוראות החוק, יש ליתן לו את הפרשנות
26 המילולית הנלמדת ממנו: "כל נכס או זכות שיירכש בעתיד" גם אם מקורו בנכסים ורכוש שהיו למי מבני
27 הזוג טרם הנישואין. בכך שונה הסכם הממון מההסכם שהחוק מכתב.
28
29 11. מסקנה זו מתבקשת לא רק מלשון סעיף 10 עצמו אלא גם ממה שחסר בסעיפים 8, 9 להסכם:
30 סעיפים 8, 9 מחריגים נכסים שהיו למי מבני הזוג טרם הנישואין, מגדר הנכסים בני האיזון. המנוחה גם

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

- 1 מצהירה, כי אין לה ולא תהיה לה בעתיד כל תביעה או טענה לגבי נכסים אלה. אין בסעיפים אלה הוראה
2 כלשהי בדבר גורלם של הנכסים שפורטו בהם אם הם יחליפו צורתם במהלך חיי הנישואין, לנכסים אחרים.
3 אמנם, הלכת התחלוף הינה יציר הפסיקה וניתן לטעון לתחולתה גם בהעדר הוראה מיוחדת להחלטה
4 אלא שהעדרה בהסכם שלענייננו, נוכח הוראת סעיף 10, שאין בה ביטוי מפורש לרכישה משותפת;
5 ממשאבים משותפים; מהשקעה של המנוחה ואף לא נאמר בה שהכוונה לנכס או זכות שיירכשו שלא
6 מתמורתם של הנכסים המפורטים בסעיפים 8,9, תומכת, בהיעדר ראייה לסתור, במסקנה כי אין להבחין
7 בין מקורות המימון.
8
9 12. גם הוראת סעיף 12 להסכם (חסר כאמור בהסכם סעיף 11), שמחריגה נכסים שמתקבלים
10 במהלך חיי הנישואין בירושה ובמתנה מהנכסים בני האיזון, באה להבחין ולומר, בכל הנוגע לצבירת נכסים
11 במהלך חיי הנישואין, כי אלה לא יהיו נכסים בני איזון, להבדיל מנכס או זכות שיירכשו בעתיד במהלך חיי
12 הנישואין.
13
14 13. והחשוב מכל – הוראת סעיף 10 מעניקה למנוחה "בעלות בלעדית" בדירה שתירכש אם זו תהא
15 עד שני חדרים. הוראה זו בוודאי משנה מהוראות ההסכם שהחוק מכתוב שכן היא מוציאה מגדר האיזון
16 דירה של עד שני חדרים ומעניקה את הבעלות בה במלואה לאחד מבני הזוג – המנוחה. כשנשאל המשיב
17 למה התכוון בהענקה זו השיב "ש~~אם~~ **היו משלמים 50%...**" וכיוון לילדיה (ביודעו שהמנוחה אותה לקח
18 לו לאשה הייתה חסרת כל). כשנשאל היכן זה כתוב בהסכם התחמק מלענות והשיב לא לעניין "אני אומר
19 **שהחובות ישולמו על ידי הצדדים בחלקים שווים**" (עמ' 24 לפרוט' בית משפט קמא מוצג 6 למוצגי
20 המערערים). הענקה זו, כמו גם תשובתו הלא עניינית, על שני חלקיה, של המשיב, תומכת בפרשנות
21 אליה מכוונים המערערים.
22
23 14. פרשנות זו מתבקשת גם ממצבם של המנוחה והמשיב טרם נישואיהם ומהעובדה שהסכם הממון
24 נחתם טרם הנישואין. המשיב בעל המאה. המנוחה, צעירה מהמשיב ב-13 שנים, עבדה בביתו בניקיון,
25 חסרת כל והשתכרותה אליבא דהמשיב בין כ-2,000 ₪ – 3,000 ₪ לחודש (פרוט' בית משפט קמא עמ'
26 24 ש' 7-8). ניכר שההסכם נועד להבטיח את המשיב (למרות שהחוק כאמור קובע זאת) בכל הנוגע
27 לנכסים החיצוניים (טרם הנישואין וירושה/מתנה אחרי הנישואין) ומצד שני להבטיח את עתידה של
28 המנוחה, בשים לב שבמסגרת ההסכם התחייבה המנוחה להסכים ולשתף פעולה בכל הליך גירושין בו
29 ינקוט המשיב (ס' 15 ב' להסכם), ויתרה על כל זכות לקבלת מזונות מהמשיב (ס' 13 להסכם) ואף הסכימה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

- 1 להשתתף בתשלום מחצית החובות (סעיף 16(ב) להסכם). הבטחת עתידה של המנוחה באה לידי ביטוי
2 בסעיף 10 להסכם.
3
4 15. בטרם אחתום פרק זה של הדברים אבהיר:
- 5
6 א. בניגוד לטענת ב"כ המשיב אינני רואה כל סתירה בין סעיף 10 להסכם לבין ס' 16 (א) להסכם.
7 ס' 16 (א) להסכם הינו סעיף כללי המכוון למקרה של גירושין – מה שלא התקיים בענייננו – אך גם אם
8 ניתן ללמוד ממנו על כוונת הצדדים הרי שכל שיש בו הוא שמעבר לנכסים החיצוניים שרשאי כל צד "לקחת
9 עמו" רשאי הוא גם לקחת כל זכות או נכס שרכש במהלך הנישואין ובכלל זה כל זכות או נכס שהגיעו אליו
10 מכוח סעיף 10 להסכם.
- 11 ב. תשובתו של הנוטריון "מה שהיה הוא שיהיה...מה שהיה לפני ההסכם לכל אדם שיש רכוש זה
12 שלו" מכוונת להוראות סעיף 8 להסכם, שאינה מוסיפה על הרשום בהוראה זו וממילא אין בה להשליך
13 במאומה על פרשנות סעיף 10 להסכם.
14
- 15 16. משזו המסקנה אליה הגעתי, ממילא אין כל מקום להידרש לשאלת התחלוף, שאלה אותה העמיד
16 בית משפט קמא בקדמת הבמה וראה לפסוק את פסוקו על פיה מבלי להידרש להוראות ההסכם
17 ולפרשנותו על רקע סעיף 10 להסכם שכלל לא נדרש אליו, מעבר לאזכורו במסגרת סקירת טענות
18 המערערים.
19
- 20 בית המשפט קמא הפנה בסעיף 48 לפסק-דינו להלכת התחלוף, לפיה, ככלל, כאשר נכס נרכש במהלך
21 הנישואין ממקורות שנצברו על-ידי בן הזוג טרם הנישואין, יהא הדין החל על הנכס כדין החל על נכס
22 שנרכש לפני הנישואין. מייד לאחר הפנייה זו, בס' 49 לפסה"ד, פנה בית המשפט קמא לבחון את **יישומה**
23 של הלכת התחלוף בענייננו, תוך התחקות אחר המקורות באמצעות נרכשו הנכסים. בכך שגה, לטעמי,
24 בית המשפט משיצא למעשה מנקודת הנחה כי הלכת התחלוף, פרי הפסיקה, היא בבחינת דין נורמטיבי
25 קוגנטי, שהצדדים אינם רשאים להתנות עליו בהסכם. על בית המשפט קמא היה לבחון תחילה אם ניתן
26 לפרש את הסכם הממון אותו כרתו הצדדים, ובמיוחד סעיף 10 להסכם מכוחו עתרו המערערים לזכויות
27 אמם המנוחה, ככזה שמאמץ לתוכו גם את כללי התחלוף. אומד דעת הצדדים, כעולה מלשון ההסכם,
28 אינה תומכת במסקנה אותה הסיק בית המשפט קמא לפיה הלכת התחלוף חלה בענייננו. הצדדים לא
29 ציינו דבר בהקשר זה בהסכם ואילו סעיף 10 להסכם, מכוחו עתרו המערערים לקבלת זכויות אמם
30 המנוחה, עומד בסתירה חזיתית לאפשרות שאומד דעת הצדדים היה להחיל דיני תחלוף על רכוש שהיה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

1 למי מהצדדים בטרם חתימת ההסכם. תכליתו של הסעיף הייתה להיטיב עם המנוחה והוא למעשה מסכם
2 את כל הזכויות שיכולות לקום לה מכוח הנישואין: רישת הסעיף מורה, כי המנוחה תהא בעלים במחצית
3 של "כל נכס או זכות שיירכש בעתיד" – מבלי לציין דבר לעניין המקורות שימשו לרכישת הנכס וסיפת
4 הסעיף מקנה למנוחה זכות בלעדית במקרה והנכס שיירכש יהווה דירה של עד שני חדרים. איני רואה
5 כיצד ניתן לקרוא לסעיף זה תנאי משמעותי נוסף ולפיו זכויות המנוחה לפי סעיף זה יקומו רק מקום ומדובר
6 בנכסים שיירכשו מרכוש אותו יצברו הצדדים במהלך נישואיהם, לא נוכח לשון ההסכם ולא נוכח נסיבותיו
7 החיצוניות, בשים לב לעובדה שהמנוחה נכנסה לנישואין חסרת כל רכוש ממנו יכולה "לצבור" זכויות
8 נוספות (וכשעובר לנישואין עבדה בניקיון בביתו והשתכרה סכומים זעומים) ואלו המשיב היה באותה העת
9 סמוך לפרישתו מעבודה (ממנה פרש כ-4 שנים לאחר נישואין עם המנוחה – ר' ס' 26 לפס"ד של בית
10 המשפט קמא).

11
12 17. התוצאה היא שיש לקבל את הערעור בנוגע לדירה בעיר א' ולדירה ברח' פ' ולהצהיר כי המנוחה
13 זכאית היתה להירשם כבעלת מלוא הזכויות בדירה בעיר א' וכבעלת מחצית הזכויות בדירה ברח' פ'.

14
15 18. ומה באשר לכספי תמורת המכר של הדירה בחו"ל?

16
17
18 דירה זו, כזכור, נרכשה בשנת 2000. המשיב טען בכתב ההגנה שהדירה נמכרה בשנת 2004. המשיב
19 גם העיד על המכירה בחקירתו הנגדית (פרוט' בית משפט קמא עמ' 22 ש' 1-12). גם המערערים ציינו
20 עובדה זו בכתב תביעתם ועתרו להצהרה בדבר זכויות המנוחה בכספי המכר.

21
22 ומה עלה בכספי המכר של הדירה?

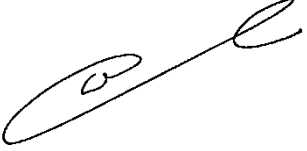
23 בכתב ההגנה טען המשיב, כי אלה שימשו, בין היתר, לרכישת הדירה בעיר א' וברח' פ'. טענתו זו של
24 המשיב לא נסתרה. הוא גם לא נשאל על כך בחקירתו הנגדית. הנטל 'לצבוע' את כספי תמורת המכר של
25 הדירה בצבע המייחד אותם מתוך כלל הכספים של המשיב, גם אלה שצבר מלפני הנישואין, מוטל על
26 המערערים. משהדירה נמכרה בשנת 2004 והתביעה הוגשה בשנת 2013 – תשע שנים אחרי – לא ניתן
27 לומר שעלה בידיהם לעשות כן. בית משפט קמא אשר בחן את המסמכים והראיות שהונחו לפניו – אם כי
28 לצורך עניין התחלוף – קבע בפסק דינו כי הכספים שהתקבלו ממכירת דירה זו שימשו, יחד עם כספים
29 שנצטברו מלפני הנישואין, לרכישת הדירה בעיר א' משזו הקביעה העובדתית – ואיני רואה דרך להתערב
30 בה ברי, כי לא ניתן לזכות את המנוחה גם בדירה וגם בכספים שלפחות חלקם שימשו לרכישתה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

1
2 לפיכך, אמליץ לחבריי להרכב לדחות את הערעור בכל הנוגע לכספי התמורה של הדירה בחו"ל.
3
4 19. לפיכך אמליץ לחבריי להרכב לקבל את הערעור בכל הנוגע לדירה בעיר א' ולדירה ברח' פ' וליתן
5 פסק דין הצהרתי הקובע כי מלוא הזכויות בדירה בעיר א' יירשמו על שם המנוחה ומחצית הזכויות בדירה
6 ברח' פ' יירשמו על שם המנוחה.
7
8 תוגש פסיקתא לחתימה בה יצוינו פרטי הדירות.
9
10 הערעור ביחס לכספי תמורת הדירה בחו"ל יידחה.
11
12 המשיב ישלם למערערים את הוצאות הערעור ושכ"ט עו"ד בסך של 30,000 ₪.

שאל שוחט, שופט
17

השופטת י. שבח:

18
19 אני מסכימה.

יהודית שבח, שופטת

השופט י. אטדגי:

20
21
22 אני מסכים.

יונה אטדגי, שופט

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 35132-06-15 ש' ואח' נ' ב'

התוצאה

הערעור מתקבל באופן חלקי. מלוא הזכויות בדירה בעיר א', ומחצית הזכויות בדירה ברח' פ' - יירשמו על שם המנוחה.

תוגש פסיקתא לחתימה בה יצוינו פרטי הדירות.

הערעור ביחס לכספי תמורת הדירה בחו"ל נדחה.

המשיב ישלם למערערים את הוצאות הערעור ושכ"ט עו"ד בסך של 30,000 ₪.

ניתן היום, כ"ו אלול תשע"ו, 29 ספטמבר 2016, בהעדר הצדדים.

פסק הדין ניתן לפרסום במתכונת בה נחתם ללא פרסום שמות הצדדים וכל פרט העלול לזהותם. המזכירות תשלח לצדדים העתק פסק הדין.

יונה אטדגי, שופט

שאול שוחט, שופט

יהודית שבח, שופטת
אב"ד

14